

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

GR-83 (Camí del Canigó)

**3a Etapa : VIABREA – SANT LLOP DE VIABREA – CAN ROIG
RIELLS – SANT CLIMENT – CAN ROC – ARBÚCIES**

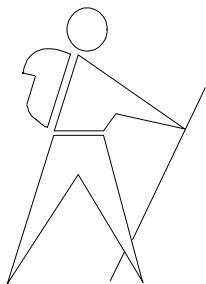
10 de gener de 2010

HORARI PREVIST

Sortida de la Plaça de l'Estació de Vilanova i la Geltrú.	7 h
Àrea del Montseny. Esmorzar.	8 h 15 min
Sortida cap a Viabrea.	8 h 45 min
Viabrea. Inici de l'etapa.	9 h 15 min
Sant Llop de Viabrea. Reagrupament.	10 h 15 min 10 h 25 min
Riels. Reagrupament.	11 h 50 min 12 h
Sant Climent. Reagrupament.	13 h 10 min 13 h 20 min
Arbúcies. Final de l'etapa. Dinar	14 h 30 min
Sortida cap a Vilanova i la Geltrú.	17 h
Vilanova i la Geltrú.	19 h

Notes.-

- ** Esmorzarem a l'àrea de servei del Montseny. Dinarem a Arbúcies; hi ha restaurants:
<http://www.arbucies.cat/ca/restaurants>
- ** Tingueu en compte que l'organització sempre **pot modificar aquesta previsió** d'horari en funció de com es vagi desenvolupant l'etapa (**Condicions meteorològiques**, retards o avançaments imprevistos, etc).
- ** Si us plau, sigueu puntuals, respecte els reagrupaments i **vigileu que hi sigui tothom**. Intenteu seguir els horaris previstos, és a dir, **no correu ni aneu massa LENTS !!**
- ** **Atenció:** El mòbil de la Secció de Senders és **680102567**. Per a qualsevol comunicació amb la Secció el dissabte abans de l'excursió o el mateix diumenge (mitja hora abans de la sortida) **utilitzeu només** aquest telèfon.
- ** **Recordeu que a partir del mes de gener caldrà estar federat per a poder participar a les sortides de la Secció de Senders.**

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

GR-83 (Camí del Canigó)

3a Etapa : VIABREA – SANT LLOP DE VIABREA – CAN ROIG
RIELLS – SANT CLIMENT – CAN ROC – ARBÚCIES

10 de gener de 2010

DESCRIPCIÓ DE L'ETAPA

Aquesta etapa comença al barri de l'estació de Viabrea (90 m), al costat de la Tordera, per enfilarse vers Sant Llop de Viabrea (246 m) i entrar, poc després, al Parc Natural del Montseny. Segueix amunt cap a Can Roig (393 m) i Riells (490 m) i assoleix la seva cota màxima en passar per Sant Climent (665 m). A partir d'ací davalla vers Arbúcies on finalitza el seu recorregut.

Horari Parcial	Horari Total	Distància (km)
0:00	0:00	0,000

Estació de Riells-Viabrea (90 m). Anem fins a la riera de Gualba que deixem tot seguit per a agafar la pista de Sant Llop.

1:00	1:00	4,030
------	------	-------

Sant Llop de Viabrea (246 m). De l'aparcament de l'ermita surt una pista de terra que agafem. Hi ha infinitat de trencalls, però ens guiem per un dipòsit metàl·lic que es veu de lluny.

0:10	1:10	4,640
------	------	-------

Antic abocador amb un rètol que indica que està clausurat. Entrem ara en el Parc Natural del Montseny. Anem seguint la pista principal fins una cruïlla que es desvia a l'esquerra amb forta pujada. En aquest punt deixem la pista principal i agafem el camí a la dreta que baixa i planeja.

0:50	2:00	8,090
------	------	-------

Can Roig i carretera (393 m). Podem seguir la carretera, però just abans d'arribar a Can Roig, agafem pista l'esquerra que s'enlaira. Anem vorejant Can Rumia per l'esquerra fins situar-nos a la part superior de la finca. Un petit corriol desemboca en una pista ampla. L'agafem a la dreta. Seguim la pista uns minuts i abans d'arribar a la carretera agafem a l'esquerra un corriol que puja, desemboca en una nova pista que agafem a la dreta i ens condueix a Riells per l'antic hostal.

0:25 2:25 9,690

Riells (490 m). Agafem la carretera de Breda i el trencall que va a la fonda Marlet. Quan hem vorejat la fonda, agafem pista a l'esquerra que s'enlaira. L'antic camí passava per davant mateix de Can Pelegrí.

0:20 2:45 10,990

Després del trencall a Can Llop i abans d'arribar a Can Breta, deixem la pista principal i agafem l'antic camí de ferradura que surt a l'esquerra de la pista.

0:50 3:35 14,030

Sant Climent (665 m). Prop hi ha les restes d'una ermita. Ara hi construeixen un gran edifici. Veiem una altra fita del camí Riells-Arbúcies i agafem el camí que baixa a la dreta. Entrem ja en el terme d'Arbúcies. El camí aviat baixa a l'esquerra en direcció a Arbúcies que es divisa al fons.

0:13 3:48 14,680

A l'esquerra del camí divisem la Casanova d'en Torrent.

0:09 3:57 15,180

Arribem a una pista que deixem tot seguit per un camí que baixa a la dreta.

0:11 4:08 15,730

A l'esquerra del camí hi ha una bassa.

0:02 4:10 15,830

Can Roc (425 m). Hi passem per davant i anem seguint la pista. Tot seguit ve una cruïlla on agafem el camí de la dreta, que baixa. Tot seguit trenquem a l'esquerra que encara baixa més.

0:07 4:17 16,230

Arribem al Prat del Moré. Just abans d'entrar al Prat, veiem una altra fita del camí. Cal travessar el prat per trobar el camí a l'altre costat. Sortim del Parc Natural del Montseny.

0:10 4:27 16,680

Hem travessat un petit rierol (de Can Torrent). Pugem per la dreta. Seguim a l'esquerra una antiga feixa amb pins plantats i arribem tot seguit a una pista, que travessem per entrar a Arbúcies. Passem pel costat d'una granja i travessem un rierol. Quan arribem a la primera casa, agafem un rierol que puja. Seguim el camí del rec de la Plana. Passem per Can Francàs i la bassa d'en Rascla. Just passada aquesta hi ha un camí que ens porta al centre d'Arbúcies (285 m). Si continuem pel rec, el camí s'anomena ara de la font del Ferro.

0:17 4:44 17,230

Entrada a **Arbúcies** (275 m). Continuem pel carrer del Sorrall.

(Aquesta descripció és còpia de la topoguia)

RIELLS I VIABREA

El terme municipal de Riells i Viabrea, de 26,53 km², a l'extrem sud-occidental de la comarca de la Selva, s'estén pels vessants orientals del Montseny. Comprèn els pobles de Riells, al sector septentrional més muntanyós (culmina a l'extrem W al cim del turó de Morou, de 1.307 m d'altitud), on es forma la capçalera de la riera de Breda, i el de Sant Llop de Viabrea, al sector meridional, on s'inicia ja la depressió selvatana.

El Sot de Comafosca (capçalera de la riera de Repiaix) forma el límit NE amb Sant Feliu de Buixalleu fins al trifini amb el terme de Breda, mentre que la riera de Breda forma el límit oriental amb el terme de Breda i amb el de Sant Feliu de Buixalleu fins poc abans de la confluència amb la Tordera; drenen també el sector meridional les rieres de la Batllòria i de Sant Llop, també afluents de la Tordera per l'esquerra. Al sud afronta amb el terme de Sant Celoni, a l'oest amb els de Gualba i Fogars de Montclús (tots tres del Vallès Oriental) i al nord amb el d'Arbúcies.

El nucli de Riells de Montseny (487 m d'altitud) és de població disseminada, centrat per l'església parroquial de Sant Martí de Riells, entre el turó de Morou (W) i el puig on s'aixeca el castell de Montsoriu (ja al terme d'Arbúcies), a l'E. Aquella, d'origen romànic, pertangué al bisbat de Barcelona fins el 1957. Ha estat dignament restaurada (té un bonic portal amb arquivolta i dos capitells florals i campanar d'espada) sota l'impuls del rector, mossèn Pere Ribot, poeta i escriptor rellevant, patriota que mantingué públicament les seves conviccions en moments difícils. Sota l'església hi ha l'Hostal Belllloc, en un paratge ric d'aigua i amb grans arbres, racó molt pintoresc i visitat.

El nucli de Viabrea, ja dins la depressió selvatana, es formà al voltant de l'església parroquial de Sant Llop, que fins al segle XVI fou dedicada a sant Esteve, uns 2 km a ponent de Breda. Aquesta església fou una de les possessions del monestir de Sant Salvador de Breda; d'origen romànic, encara que modificada, té una nau original i una altra d'afegida, l'absis llis i el campanar d'espada. Fins a la guerra civil de 1936-39 conservà un retaule que representava les vides de sant Llop, sant Esteve i sant Sebastià. El lloc, dit també Sabruguera de Vilabrega, és conegut des del 941, i la parròquia des del segle XIII (sufragà-

nia de Riells als segles XVI-XVIII, des del 1957 pertany al bisbat de Girona). Formà part també del vescomtat de Cabrera dins la batllia de n'Orri.

Actualment Riells i Viabrea té una certa importància com a lloc de segona residència i estiueig, i especialment a la zona de Viabrea hi ha diverses urbanitzacions, com la que feren construir els comtes

d'Alba de Liste o, ja al límit amb Arbúcies, al sector septentrional, la del Pla de Fogueres; d'altres urbanitzacions són el Bosc de la Batllòria, Can Cerdanya, Ca n'Hoste, Can Plana, Can Salvà, on és situat l'ajuntament, Júnior Parc, Residencial de Riells Un i Residencial de Riells Dos. En canvi, el sector del nord del terme, emmarcat pels cimals del turó de Morou, el turó de Maçaners, el Montfort, l'enlairat pla de Fogueres i els vessants de Montsoriu, centrat per la vella parròquia de Sant Martí i on es forma, de diferents torrents, la riera de Breda, ha conegut un fort despoblament.

Només hi queden cinc masies, que continuen fent la funció tradicional (Can Joia, Can Pelegrí, Can Nedeu, el Corralet de Pelegrí i Can Vimeners), unes altres deu han estat abandonades (entre les quals, masos tan antics com el Baier o Can Perarnau), tres han estat transformades en hostals (el Molí d'en Merlet, avui Hostal Marlet, Can Montsant, avui Hostal Bell-lloc, i Can Joan, avui Hostal Recés) i la resta han estat transformades en cases de segona residència, sovint restaurades amb bon gust i respectant-ne al màxim l'aspecte i la construcció originals.

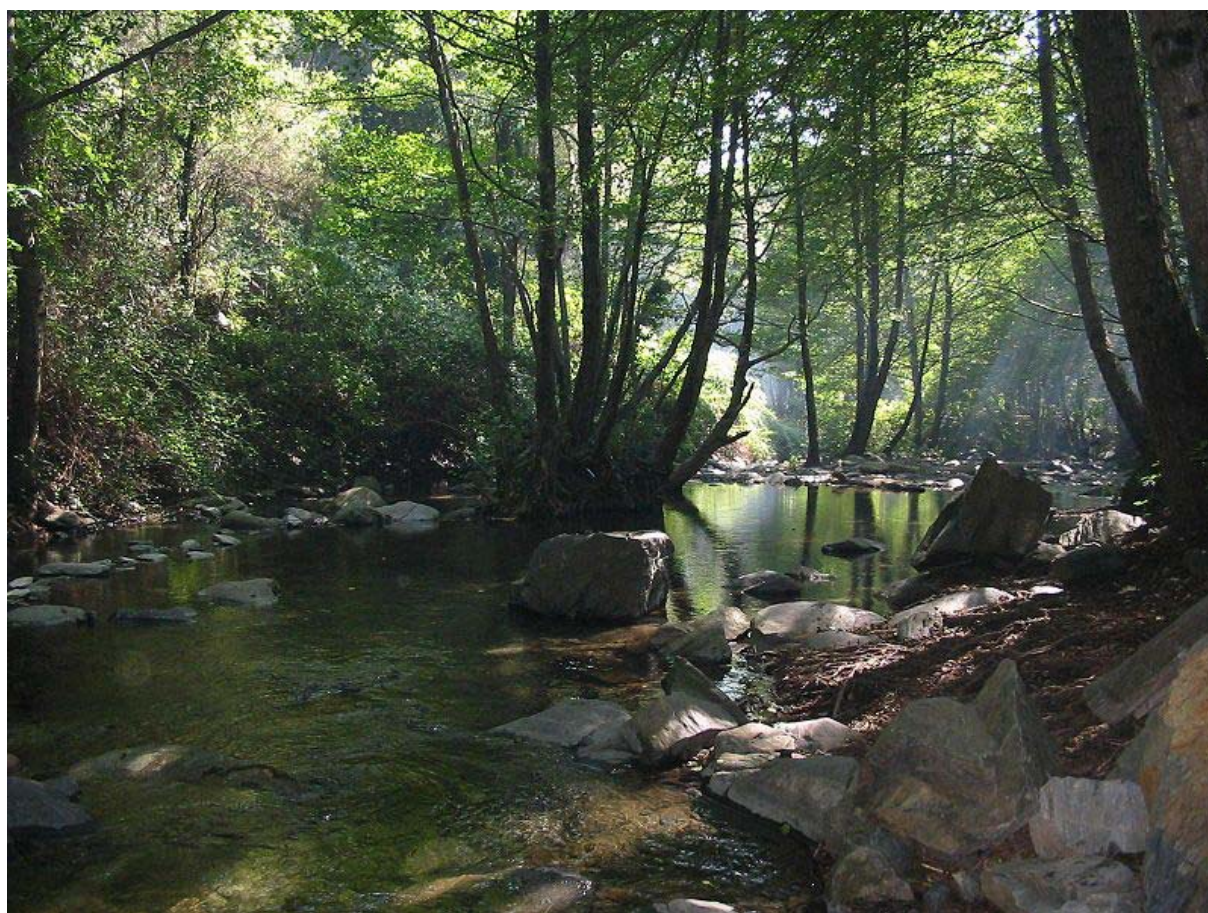
PARC NATURAL DEL MONTSENY

El Parc Natural del Montseny es un Parc Natural que protegeix part del Massís del Montseny. Es va establir l'any 1977 i esta gestionat per la Diputació de Barcelona des de 1977 i per la Diputació de Girona des de l'any 1978. També des de l'any 1978 és Reserva de la Biosfera de la UNESCO. Es va establir com a parc natural l'any 1987.

Se situa a la Serralada prelitoral catalana, de la qual n'és el massís més enlairat. Ocupa una extensió de 30.120 ha distribuïdes entre divuit municipis que pertanyen a tres comarques (Osona, la Selva i el Vallès Oriental): Aiguafreda, El Brull, Campins, Cànoves i Samalús, Figaró-Montmany, Fogars de Montclús, La Garriga, Gualba, Montseny, Sant Esteve de Palautordera, Sant Pere de Vilamajor, Seva, Tagamanent, Arbúcies, Breda, Riells i Viabrea, Sant Feliu de Buixalleu i Viladrau.. Els seus límits naturals són la riera d'Arbúcies, els cursos alts de la riera Major i del riu Gurri, el Congost i la plana del Vallès. Tres grans conjunts muntanyosos configuren el massís: la carena del turó de l'Home (1.706 m) i les Agudes (1.703 m), el Matagalls (1.697 m) i el pla de la Calma (Puig Drau 1.344 m), que, units pels colls de Sant Marçal i de Collformic respectivament, encerclen la conca alta del riu Tordera.

Geològicament, el massís del Montseny s'estructura en dues parts ben diferenciades: d'una banda, el sòcol, compost pels materials més antics (entre 550 i 300 milions d'anys) i format per roques ígnies i metamòrfiques; d'altra banda, la cobertora, constituïda fonamentalment per roques sedimentàries dipositades durant les eres geològiques mesozoica i cenozoica, és a dir, des de fa uns 300 milions d'anys fins a l'actualitat.

Les diferències d'humitat i temperatura expliquen la vegetació que es desenvolupa al Montseny. A manera d'estatges, i a la vegada que es guanya en alçada, es reproduïxen les formacions vegetals característiques de la mediterrània a les parts baixes (alzinars, suredes i pinedes), de la muntanya mitjana plujosa més amunt (alzinar muntanyenc i rouredes), d'ambients centreeuropeus per sobre dels 1.000 m (fagedes i avetoses) i, fins i tot, d'ambients subalpins als cims (matollars i prats culminals). La confluència d'aquests factors en un relleu abrupte, solcat de torrents i cingleres, dona com a resultat una extraordinària varietat d'hàbitats. Nombroses espècies, provinents del Sud o del Nord, s'arreceren als diversos ambients de la muntanya. Espècies relictuals i exemplars aïllats que troben

en el Montseny l'últim racó on establir-se, com la dròsera, l'herba de Sant Segimon o la genciana groga, entre d'altres, confereixen un alt valor ecològic a aquestes contrades.

En estreta relació amb la distribució de la vegetació, la fauna montsenyenca es caracteritza també per l'existència d'espècies típiques de terres centreeuropees a les zones altes del massís i per la fauna pròpia d'ambients mediterranis més meridionals a les parts baixes. La coincidència d'aquests dos grans grups en un espai relativament reduït es deu al fet que un gran nombre d'espècies hi troben les condicions adients per a desenvolupar-se.

Com a mostra d'aquesta extraordinària diversitat, només cal dir que s'han citat al voltant de 270 espècies de vertebrats. El caràcter boscós del Montseny determina en gran manera la fauna que l'habita. A l'alzinar es troben el senglar, la guineu, la geneta o la rata cellarda entre els mamífers més coneguts; l'astor, el gaig o el pit-roig entre les aus més comunes, i diversos tipus d'amfibis, rèptils i peixos. El que li confereix un caràcter més singular a la fauna, però, són les espècies d'influència centreeuropea, que sovint resten aïllades, com és el cas de la granota roja, el tritó del Montseny, única espècie de vertebrat endèmica de Catalunya, o la musaranya d'aigua. Altres espècies de distribució típicament centreeuropea són la llebre, el liró, el grasset de muntanya, el pinsà borroner, el llargardaix verd i l'escurçó.

Llegendes del Montseny. La merla d'aigua

Algunes creences populars ens parlen d'uns ocells negres de pit blanc que volen sobre els gorgs i que les nits càlides d'estiu es transformen en bellíssimes dones d'aigua, que es banyen a la claror de la lluna i es pentinen les llargues cabelleres rosses amb pintes d'or. Però tot i que, efectivament, les merles d'aigua, fosques i de pit blanc, sovintegen els rierols de muntanya, ningú no pot donar fe d'haver observat la transformació. La merla d'aigua té, no obstant això, alguns costums curiosos associats a l'aigua: camina per damunt de les lleres i no és estrany que amagui el niu darrere la cortina d'una cascada. Potser va ser aquesta la font de la llegenda?

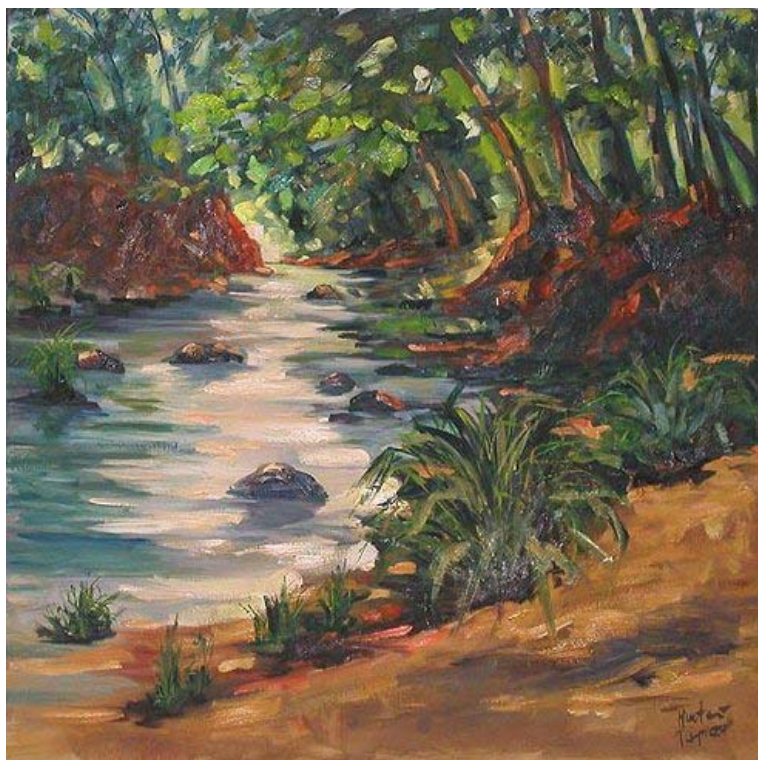
L'hereu d'una rica massia del Montseny contemplava les aigües fosques d'un gorg quan, de sobte, hi va aparèixer una dona d'aigua. De seguida, els joves es van enamorar. La nimfa va accedir a casar-se amb el noi amb el requisit que mai no li recordés la seva condició de dona d'aigua. Van tenir un fill i una filla, el mas va prosperar i van ser feliços. Una tarda, la tempesta amenaçava arruïnar la collita, i la dona va ordenar segar el blat, encara que no estava ben madur. Al final la tempesta no es a congriar i el marit, en tornar a casa i veure el desfici, va exclamar irat: "Dona d'aigua haves de ser!" Al moment, la dona va desaparèixer i tot i que cada matí els fills asseguraven que la mare els venia a pentinar, el marit no la va tornar a veure mai més".

Aquesta és la llegenda que estructura l'audiovisual "Llegendes del Montseny" que es pot veure al Museu Etnològic del Montseny, La Gabella, a Arbúcies.

ARBÚCIES

El terme municipal d'Arbúcies és el més extens de tota la comarca de la Selva, amb 86,94 km². Situat a l'est del massís del Montseny, té per eix la vall de la riera d'Arbúcies, una vall de boscos frondosos, presidida pel cim majestuós de les Agudes, de 1.706 m d'altitud, on coincideixen els tres termes d'Arbúcies, Sant Julià de Montseny i Fogars de Montclús. El municipi comprèn, a més de la vila d'Arbúcies, els llogarets de Joanet, Cerdans, Sant Pere Desplà (o veïnat de Can Ferrer) i Lliors.

La vall d'Arbúcies és una vall reclosa pel Montseny, el pla de les Arenes a les Guillerries, els cims de Joanet i la serra de Malhivern i Montsoriu, a l'extrem S. És oberta només pel sector, SE per on s'escola la riera d'Arbúcies i per on passa la carretera que la uneix amb Hostalric i amb Breda.

La riera d'Arbúcies neix al turó ses Portadores, al massís del Matagalls, i rep els noms del Rigròs i la riera Gran. Se li ajunta el torrent del Sot de Can Dorca, que neix sota Coll de Ravell, la riera de la Merla, que ve del costat de Sant Hilari i que se li uneix a la mateixa població, i més avall la riera de la Pineda, que s'origina sota Joanet.

Tot el terme d'Arbúcies és molt ric d'aigües i ple de fonts com la de Lurda, a l'entrada del poble, la de Can Quadres, la del Molí de les Pipes, la de la Corbadora, la font del Ferro, la del Regàs, etc. El prat de dall, típic de l'Europa humida, encara hi té una certa importància. La resta del terme és coberta de bosc, sobretot d'alzines sureres, castanyers, pins, alzines i faigs. Són notables les fagedes i boscos de coníferes que s'estenen pel

veïnat de les Agudes fins al Vilar; en aquest indret hi ha una curiosa carretera particular, oberta al públic per un mòdic peatge, que enllaça Arbúcies amb el Pla de l'Espinal, pel Vilar i coll de Té, guanyant en pocs quilòmetres un desnivell de més de nou-cents metres, tot dintre el terme d'Arbúcies, cosa que permet d'apreciar tota la varietat de vegetació a mesura que augmenta l'altitud.

El terme d'Arbúcies ha estat secularment dividit entre les diòcesis de Girona i Vic. Pertanyen a Girona la parròquia de Sant Quirze d'Arbúcies amb les sufragànies de Santa Maria de Lliors i de Sant Pere Desplà, i a Vic, les de Sant Mateu de Joanet i de Sant Cristòfol de Cerdans.

El nucli antic de la vila d'Arbúcies és centrat en la plaça i l'església i un edifici renovat a la fi de l'època gòtica (segle XVI). La plaça és en part porticada i els carrers que l'envolten, estrets i agrupats; a la part baixa el carrer de Camprodon travessa tota la vila i d'aquest a la riera s'ha estès la població moderna, amb moderns ravals vers les carreteres de Viladrau i de Sant Hilari Sacalm.

A la població destaca el santuari de la Pietat. Un primer santuari fou erigit el 1717 i enderrocat el 1936. Es va reconstruir sota la direcció de l'arquitecte Bartomeu Llongueres i Galí i fou inaugurat al setembre del 1951; és un edifici de línies entre clàssiques i modernes. L'hospital data del 1787; té una església dedicada a la Mare de Déu dels Dolors i ara a la Mare de Déu del Carme, perquè està a cura de les germanes carmelites de caritat.

El lloc d'Arbúcies (*Arbutiae*) és citat des del 898 i l'església de Sant Quirze d'Arbúcies, la que va originar la població, ho és des del 923. El 6 de febrer del 923 el bisbe de Girona, Guiu, consagrava l'església de *Sancti Quirici de Arbutiis*, a la qual, segons una vella consuetud local, va unir les esglésies veïnes de Santa Maria (de Lliors), Sant Segimon (del Bosc, ara de Buixalleu), Sant Pere (Desplà), Sant Nazari (que es creu que era sota el mas Castellet de Cerdans), Sant Climent (en ruïnes, sota el Mas Blanc) i Sant Iscle (que algú ha suposat que era la primitiva capella del castell de Montsoriu).

L'any 1162 l'església de Sant Quirze, amb les sufragànies de Lliors i de Sant Pere Desplà, fou cedida al monestir de Sant Salvador de Breda, que hi percebia els delmes i les primícies i tenia el dret de presentació del rector.

Des dels orígens el terme d'Arbúcies formà part de la jurisdicció del terme de Montsoriu, primer dels vescomtes de Girona i després, per aliança, dels Cabrera. Quan es va desfer la unió territorial primitiva de Montsoriu, per estructurar-se en batllies o diferents administracions, Arbúcies s'incorporà a la batllia de n'Orri, que aplegava essencialment l'antic terme de Montsoriu amb algunes parròquies annexes.

Entre els fets destacables del passat d'Arbúcies hi ha la derrota d'un regiment de soldats valons que lluitaven a favor de Felip V, per part del sometent de la vila, junt amb els de Viladrau, Espinelves i Sant Hilari, el 14 de gener de 1714. Els sometents els arrabassaren les banderes i estendards i els obligaren a refugiar-se a Hostalric. D'aquí va néixer la dita popular: *Gent d'Arbúcies, gent d'astúcies: matavalons!*

EL CASTELL DE MONTSORIU

La muntanya de Montsoriu forma un apèndix situat als confins orientals del Montseny, unit a aquest massís pel coll de Castellar. Aquest últim baluard montsenyenc, que cavalca sobre el terme dels municipis de San Feliu de Buixalleu i d'Arbúcies, es dreça bruscament sobre la plana assolint 649 m d'altitud. Onades de muntanyes, que es perden en l'horitzó, es dominen des del seu cim i la visió que ofereix dels massissos de Morou i del turó de l'Home - les Agudes no és superada per la de cap altra talaia d'aquest sector del Montseny.

El cim del Montsoriu és allargassat i ambdós extrems es troben units per una estreta carena orientada de nord a sud. A la punta septentrional, dominant tota la vall d'Arbúcies, hi ha la torre de les Bruixes. Però és a l'extrem oposat. abocant-se al pla de Breda, on s'alça, com durant segles, el gran protagonista de la història medieval d'aquest racó de terra selvatana, el castell de Montsoriu. La arribada pel vessant nord al cimadal de la muntanya i el descobriment sobtat, des de la torre de les Bruixes, del gegantí i fantàstic cos del castell, causa una impressió sorprenent i difícilment oblidable. És una de les forta-

leses medievals més notables de Catalunya i, segons Bernat Desclot (segle XIII) *un dels més bells i nobles del món*.

El conjunt del castell és compost per tres recintes esglaonats, encerclats per muralles reforçades amb diverses torres de planta cilíndrica i quadrangular. El recinte mitjà acull el pati d'armes i diferents dependències, amb indicis de voltes d'ogiva i finestres gòtiques, entre les quals destaca una capella mig ruïnosa, antigament dedicada a Sant Pere. En el recinte superior, adossat a la gran torre de l'homenatge, es reconeixen perfectament les diverses estances dels senyors i una llarga escala que s'enfila fins a la part més encimbellada del castell.

La seva edificació sembla que cal datar-la entre els segles XII i XIV. Correspondrien a aquest primer període el cos principal i les seves torres rodones; en canvi, el cordó emmurallat exterior de torres quadrangulars i algunes dependències del pati d'armes són posteriors, així com els desapareguts finestres. La història de l'ocupació humana de la muntanya de Montsoriu és antiquíssima, com ho testimonien les troballes de ceràmica ibèrica i ibero-romana efectuades el 1952, les quals tenen més de dos mil anys.

El primer cop, però, que apareix documentat el nom de Montsoriu és el 1002, amb la forma de Monte Suriz. L'any 1011 apareix la figura d'Amat de Monti Soricensis. Fruit de l'enllaç matrimonial de la seva filla, Ermessenda, amb Grau de Cabrera, el castell passà a mans d'aquest important llinatge, els Cabrera, que foren durant uns quants segles els seus propietaris i senyors de l'antic vescomtat de Girona, dit més tard de Cabrera.

La residència dels senyors era el segon recinte, on es veu l'antiga capella, que durant els segles XIII i XIV fou dedicada a sant Pere, i sales amb indicis de voltes d'ogiva i finestres gòtiques. Aquesta part del castell devia ser edificada al segle XIII, quan els Cabrera el convertiren en llur palau residencial. Els Cabrera hi residiren fins al segle XV alternant-lo amb el palau de Blanes, edificat prop de l'església parroquial. A causa d'això el castell fou assetjat pel rei Pere III entre els anys 1366 i 1371, quan volia sotmetre Bernadí o Bernat (III) de Cabrera, comte d'Osona, fill del gran privat del rei, Bernat (II), caigut en desgràcia i executat a Saragossa el 1364. Les tropes reials no aconseguiren de prendre el castell, que no es va sotmetre fins el 1371, per concòrdia entre el rei i el comte d'Osona.

La decadència del castell i l'inici de la seva ruïna començaren avançat el segle XV amb motiu de la gran guerra dels remences i de l'allunyament de la família Cabrera.

L'etimologia del mot Montsoriu és incerta. Essent com és incorrecta la forma popular de *Montsoliu*, és pot descartar d'entrada, tot i que li escau, la versió de *mntanya solitària*. Segons Jaume Coll (1971), la interpretació més probablement certa és la que es basa en la fragmentació d'aquell topònim en Mont So Riu, que aleshores significaria *mntanya sobre el riu*, al·ludint a la riera d'Arbúcies. En l'obra *Els*

castells catalans (Ed. Dalmau), aquesta fragmentació es tradueix diferentment, *mntanya entre dos rius*, però és més difícil, en aquest cas, esbrinar a quin altre riu es fa referència. Altres versions recollides pel mateix autor parlen de *la muntanya de les sureres* i de la *mntanya blanca*, assolellada. Aquest últim significat provindria de la traducció del basc del topònim Suria (poble del Bages) que, coincidentment, durant l'època medieval era escrit *Surice*, precisament la mateixa forma amb què es coneixia el Montsoriu, *Mont Surice*. Menys acceptada sembla la forma proposada per Coromines (*Estudis de Toponímia Catalana*, 1965), que fa derivar Montsoriu de *Monte Sigerici*.

Són nombroses les llegendes nascudes a l'entorn del castell. Si en fem cas, hauríem d'admetre que el seu fundador fou el general francès Maüs, després que trobés a Montsoriu un bon amagatall per escapar-se de l'empait dels sarraïns. Al barri més vell d'Arbúcies existeix encara el petit i costerut carrer de Maüs.

Una antiga castellana, Guilleuma, bruixa condemnada a vagarejar eternament, deixà impreses en una grossa penya les petjades d'una

dona, d'un bou, d'un cavall i d'un gos, en una de les seves anades al gorg Negre de Gualba. La roca Guilleuma existeix i, segons Osona (1899), es troba en el camí de Riells a Montsoriu.

La nit de Sant Joan és plena de fets fantàstics i misteriosos. Al punt de la mitjanit, algú assegura haver vist, dalt de la torre de l'Heura, la Dama Roja cridar el seu amant amb un corn de caça. Diuen que de seguida compareix, procedent del coll de Castellar, un cavaller muntat dalt d'un cavall de foc i, prenent la dama amb ell, marxen plegats d'una revolada, perdent-se en les llòbregues profunditats del bosc.

És també durant la mitjanit de Sant Joan quan s'obre una poterna que dóna accés a una cambra curulla de tresors (o segó i blat, segons la versió). Cal sortir-ne abans de l'última campanada si hom no vol restar captiu, i cal fugir en silenci i sense girar el cap fins després d'haver creuat aigua. A aquells que no ho compleixen, el botí se'ls converteix en sorra i pedra. Altres versions compliquen més l'operació de saqueig, car obliguen a portar-hi un cap de mort, un ciri encès i a caminar a reculons.

En un castell tan encimbellat no podien faltar les galeries secretes que permetien als seus estadants fer-se escàpols del setge dels adversaris. La llegenda li n'atribueix un bon mostrari. Diuen que hi ha un túnel que comunica el castell amb la torre de les Bruixes, però, segons assegurin, la boca d'entrada fou tapiada no fa gaires anys per un conegut manobra de Breda. Detalls com aquest fan la llegenda més versemblant, com els pous existents pel faldar oriental de la muntanya, pels vols de can Messeguer, que, segons diuen, són els respiralls d'un llarg túnel que baixava fins a la riera d'Arbúcies, justament sota un dels ponts de la carretera. Més improbable és l'existència de la galeria que hom fa arribar al ruïnós castell de Riells.

BIBLIOGRAFIA

- ** Topoguia del GR-83 (Mataró – Canigó – Prada de Conflent)
Editorial Prames. Saragossa (2006).
- ** Riells i Viabrea
http://webspobles.ddgi.cat/sites/Riells_i_Viabrea/default.aspx
- ** Arbúcies
<http://www.arbucies.cat/>
- ** Parc Natural del Montseny
<http://www.diba.es/parcsn/parcs/index.asp?parc=3>
- ** Hipermapa de Catalunya
<http://www10.gencat.net/ptop/AppJava/cat/actuacions/territori/hipermapa.jsp>
- ** Hiperenciclopèdia (Comarques)
<http://www.grec.net/cgi-bin/sumaricl.pgm>

Agustí Poch, gener 2010

NOTA.- Aquest perfil és molt aproximat perquè la descripció de la topoguia no és prou precisa per poder fer el seguiment de l'itinerari sobre el mapa,

